

Zelf media maken

De zaak. Het Pixelbureau maakt de film voor het schoolfeest. Met een bekend liedje, foto's van het internet en de hele speelplaats erop. Of toch niet? Kiko trekt aan de noodrem.

schoolium

Brecht Corbeel · schoolium.me

Dit boekje is van _____

De film van het Pixelbureau

GEHEIM

Zaak	De crew maakt de film voor het schoolfeest. Iedereen heeft grote plannen.
Waar	De zolder, de speelplaats en straks het grote scherm in de turnzaal
Verdachte	Een bekend popnummer, foto's van het internet en veertig kinderen die niets gevraagd werd
Jouw missie	Maak zelf media, en doe het eerlijk: met toestemming, met wat je mag gebruiken, en met bronvermelding.

Het Pixelbureau: Lina, Milan, Noor, Amir en Kiko de neusbeer.

Hoofdstuk 1

Grote plannen

Op de zolder hangt een groot blad vol ideeën. 'We zetten mijn lievelingsnummer eronder,' zegt Lina, 'dat bekende popliedje.' 'En mooie foto's van het internet,' zegt Noor. 'Ik film de hele speelplaats,' zegt Milan. 'En daarna zetten we het online,' roept Amir, 'zodat de hele wereld het ziet!' Kiko stopt met kauwen op zijn koekje. 'Wacht. Mag dat allemaal zomaar?'

▶ Vier gezichten kijken hem aan. 'Hoezo, mag dat niet?'

Eerst een plan

LEVEL UP

Van idee tot film

1

Idee

Wat wil je vertellen of tonen? Zeg het in één zin.

2

Voor wie?

Je klas, de ouders, de hele wereld? Dat bepaalt veel, ook wat mag.

3

Storyboard

Teken elk beeld in een vakje, zoals een strip. Schrijf eronder wat je hoort.

4

Filmen of fotograferen

Neem van elk beeld een paar versies op.

5

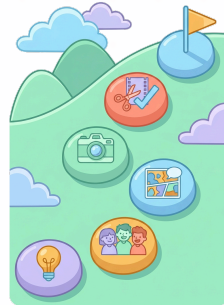
Monteren

Kies de beste stukjes en zet ze achter elkaar. Voeg titels en geluid toe.

6

Checken

Mag alles wat erin zit? Zie verder in dit dossier.

Jouw storyboard

TEKENEN

Teken jouw film in zes beelden, zoals een strip. Schrijf onder elk beeld wat er gezegd wordt of welk geluid je hoort.

1

2

3

4

5

6

LEVEL UP

Tips van Lina, cameraploeg

Licht van voren

Sta met je rug naar het raam, niet ervoor. Anders zie je alleen een schaduw.

Rustig houden

Hou je toestel met twee handen vast, of zet het tegen iets aan.

Dichtbij voor geluid

De microfoon zit in je toestel. Hoe dichterbij, hoe beter je iemand hoort.

Liggend filmen

Voor een groot scherm: hou je toestel horizontaal.

Korte stukjes

Liever veel korte opnames dan één lange. Monteren gaat dan veel makkelijker.

Stilte op de set

Zeg 'stilte, actie!' en wacht twee tellen voor je begint.

Hoofdstuk 2

Van wie is dat liedje?

'Hoezo, mag dat niet?' herhaalt Lina. 'Het liedje staat gewoon online. Iedereen kan het horen.' Kiko haalt een stoffige gitaar uit een doos. 'Stel dat ik een liedje schrijf. Een heel mooi liedje. Over een neusbeer.'

'Ik zing het, ik neem het op. En dan zet iemand het onder zijn film, zonder te vragen, en verdient er geld mee. Hoe zou ik me voelen?' 'Boos,' zegt Noor. 'Het is van jou.'

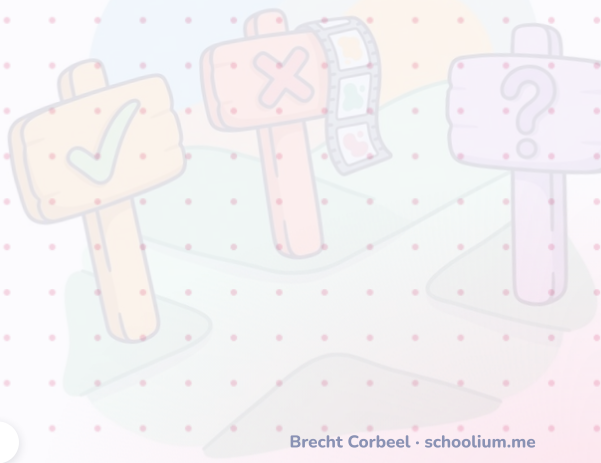
LEVEL UP

Auteursrecht: wie iets maakt, is de baas

Wie een foto, tekening, liedje, tekst of filmpje maakt, is daar de **eigenaar** van. Dat heet **auteursrecht**. Je hoeft er niets voor te doen: het geldt vanzelf, vanaf het moment dat je iets maakt. Ook voor jou!

Anderen mogen jouw werk dus niet zomaar kopiëren, veranderen of online zetten. En jij mag dat niet zomaar met het werk van anderen.

Online staan betekent niet dat het **gratis** is, of dat je het mag gebruiken. Ook een bekend popnummer onder je film mag je niet zomaar online zetten.

LEVEL UP

Wat mag wel?

Voor een les in de klas mag soms iets meer. Maar zodra je iets op het internet zet, gelden de gewone regels.

Eigen werk

Foto's, tekeningen en muziek die je zelf maakte.

Met toestemming

Je vraagt het aan de maker, en die zegt ja.

Vrije licentie

Sommige makers zeggen zelf: 'Je mag het gebruiken, als je mijn naam vermeldt.' Zo'n regel heet een **licentie**, bijvoorbeeld een **Creative Commons**-licentie.

Rechtenvrije bibliotheken

Er bestaan websites met muziek, geluiden en foto's die je mag gebruiken. Lees altijd de regels die erbij staan.

Hoofdstuk 3

Veertig gezichten

Milan heeft al gefilmd. De speelplaats, de rij aan de refter, een meisje dat haar boterhammen laat vallen, een jongen die in zijn neus peutert. 'Hilarisch,' zegt Amir.

Maar Noor wordt stil. 'Stel dat jij die jongen bent. En je ziet jezelf op het grote scherm. Voor alle ouders.' Milan kijkt nog eens naar zijn filmpjes. Ineens vindt hij ze minder grappig.

Wat moet Milan doen met zijn beelden?

LEVEL UP

Toestemming van wie erop staat

Sta je herkenbaar op een foto of filmpje? Dan mag niemand dat zomaar **verspreiden** zonder jouw toestemming. Dat heet **portretrecht**. En omgekeerd: jij vraagt het ook aan iedereen die je filmt.

Bij kinderen beslissen de ouders mee. Daarom vraagt je school aan het begin van het jaar of er foto's van jou op de schoolwebsite mogen.

Toestemming vraag je **voor** je iets deelt, en je zegt **waar** het komt. 'Nee' is ook een antwoord, en dat respecteer je.

Jij beslist

KIES EEN PAD

Milan heeft een supergrappig shot van een jongen die in zijn neus peutert. Het is het grappigste stukje van de hele film. Wat doet Milan?

- A** Hij laat het erin. Niemand ziet echt wie het is.
- B** Hij vraagt de jongen of het mag, en zegt dat het op het grote scherm komt.
- C** Hij knipt het eruit en filmt een nieuw grappig stukje, met vrienden die meedoen.

A. Iedereen ziet wie het is. De zaal lacht. De jongen zit vooraan bij zijn ouders en wil door de grond zakken. Na de film komt de directeur naar de crew.
B. De jongen zegt nee. Milan knipt het eruit, ook al vindt hij het jammer. Een week later komt de jongen naar hem toe: 'Bedankt, man.'
C. Amir doet een slow-motion val in een berg bladeren, met toestemming. Het wordt het grappigste stuk van de film. Kiko: +150 XP.

Kies eerst. Draai dan je boekje om en lees wat er gebeurt.

Toestemming vragen: oefenen

ROLLENSPEL

Oefen in duo. De ene vraagt toestemming, de andere kiest: ja of nee. Wissel na elke ronde.

De vraag

'Mag ik je filmen voor ons schoolfeest-filmpje? Het komt op het grote scherm in de turnzaal. Je mag nee zeggen.'

Ja, maar ...

'Ja, maar niet van dichtbij.' Hoe ga je daarmee om?

Nee

'Nee, liever niet.' Wat zeg je? (Tip: 'Oké, geen probleem!')

Later

Je wil het filmpje nu ook online zetten. Moet je opnieuw vragen? Waarom?

LEVEL UP

Bronvermelding: zeg van wie het is

Gebruik je iets wat je mag gebruiken, maar wat iemand anders maakte? Dan zet je een **bronvermelding**: je zegt wie het maakte en waar je het vond. In een film doe je dat op het einde, in de aftiteling.

Zo schrijf je het: **wat + wie + waar + licentie**. Bijvoorbeeld: *Foto 'Vos in de sneeuw': Anna De Smet, via een beeldbank, licentie CC BY.*

Schrijf de aftiteling

TEAM-OPDRACHT

Lina vond het liedje 'Zonnige dag' van muzikant Tom Peeters op een website met rechtenvrije muziek. De licentie is CC BY.

Noor gebruikt een tekening van een draak die haar klasgenoot Lien maakte. Lien zei ja.

Mag het?

TEAM-OPDRACHT

Kies: ja, nee, of eerst vragen.

	ja	nee	eerst vragen
1 Een foto die je zelf maakte van je eigen kat.	☐	☐	☐
2 Een bekend popnummer onder je filmpje dat je online zet.	☐	☐	☐
3 Een filmpje van je klasgenoten op de speelplaats, voor de schoolwebsite.	☐	☐	☐
4 Een tekening van een beroemd stripfiguur die je natekende, voor in je klasschrift.	☐	☐	☐
5 Een foto met een vrije licentie, met de naam van de maker erbij.	☐	☐	☐
6 Een foto van een vreemde in de bus, om mee te lachen.	☐	☐	☐

Voor ik publiceer

PUBLICEREN

- ☐ Alles in mijn film maakte ik zelf, of ik mag het gebruiken.
- ☐ Iedereen die herkenbaar in beeld is, zei ja (en hun ouders weten ervan).
- ☐ Ik weet waar de film komt en wie hem kan zien.
- ☐ Ik heb mijn bronnen vermeld in de aftiteling.
- ☐ Er zit niets in wat iemand kan kwetsen.
- ☐ Ik ben er trots op!

EINDBAAS-VRAAG

Versla de eindbaas

Amir wil de film na het schoolfeest toch op het internet zetten. Wat moet de crew eerst allemaal doen? Maak een lijstje.

Einde dossier 10

Première

Vrijdagavond, turnzaal. Het licht gaat uit. De film van het Pixelbureau begint, met het liedje van Tom Peeters en Amirs slow-motion val in de bladeren. De zaal giert het uit. Op het einde rolt de aftiteling: wie wat maakte, en waar het vandaan komt.

Achteraan, in de schaduw van het basketbalbord, zit een neusbeer met een zak popcorn. Hij snuift tevreden. Geen nep. Geen gestolen liedje. Niemand die zich schaamt.

'Zaak gesloten,' fluistert Kiko. 'Voorlopig.'

Zaak opgelost!

Wat neem ik mee?

- ✓ Maak eerst een plan en een storyboard.
- ✓ Wie iets maakt, heeft er auteursrecht op, ook jij.
- ✓ Online staan is niet hetzelfde als gratis.
- ✓ Vraag toestemming aan wie herkenbaar in beeld is, voor je deelt.
- ✓ Vermeld je bronnen: wat, wie, waar en licentie.

Tip voor ouders en leerkrachten

Laat uw kind thuis een kort filmpje maken over een hobby, met eigen beelden en een rechtenvrij liedje. Bekijk het samen en loop de checklist 'Voor ik publiceer' na. Online zetten is niet nodig: het maken zelf is de les.

Voor leerkrachten: in België zijn er uitzonderingen op het auteursrecht voor onderwijs, maar die gelden binnen de klas en niet voor publicatie op een open website.

Oplossingen en richtantwoorden. Aftiteling: 'Muziek: Zonnige dag, Tom Peeters, via (naam website), licentie CC BY'; 'Tekening draak: Lien (klasgenoot), met toestemming'. Mag het: 1 ja; 2 nee (tenzij toestemming of licentie); 3 eerst vragen (kinderen en ouders); 4 ja, zolang het in je schrift blijft; 5 ja; 6 nee. Eindbaas: opnieuw toestemming vragen voor online (kinderen en ouders), muziek en beelden nakijken op licenties, bronnen vermelden, kiezen wie het mag zien.

Nieuwe woorden in je dossier

auteursrecht

de maker van iets is er de baas over

portretrecht

je beslist mee over beelden waarop jij herkenbaar staat

toestemming

iemand zegt ja, voor je iets doet

licentie

de regels van de maker over hoe je zijn werk mag gebruiken

bronvermelding

zeggen van wie iets is en waar je het vond

storyboard

een film getekend als strip, vooraf

Het Pixelbureau

Op de zolder boven de schoolbib lossen Lina, Milan, Noor, Amir en Kiko de neusbeer raadsels op over alles wat op een scherm, in een krant of in je oren komt. Tien dossiers voor het 5de en 6de leerjaar: lees ze in volgorde voor het hele verhaal, of kies het dossier dat je nu nodig hebt.

Alle dossiers

1 Wat is media?

2 Echt of nep?

3 Beelden liegen soms

4 Reclame & influencers

5 Mijn privacy

6 Wachtwoorden & veilig online

7 Mijn digitale voetafdruk

8 Respect online

9 Schermtijd & balans

10 Zelf media maken

Over dit boekje. Alle personen, berichten, apps, games en accounts in de dossiers zijn verzonnen. Er staan bewust geen echte merken of schermen in: wat je in een echte app ziet, wordt in woorden uitgelegd. Hulplijnen en websites zijn nagekeken in oktober 2026. Vrij te kopiëren voor gebruik in de klas.

Tekst en opmaak: Brecht Corbeel · schoolium.me